

Audit

SC Cambuur

Auditteam Voetbal en Veiligheid

O-meting | maart 2012

Audit

SC Cambuur

Auditteam Voetbal en Veiligheid

0-meting | maart 2012

In opdracht van

Het Auditteam Voetbal en Veiligheid

Met dank aan

SC Cambuur Leeuwarden
Gemeente Leeuwarden
Openbaar Ministerie Leeuwarden
Regiopolitie Fryslan

Omslag en pmaak

Marcel Grotens (Bureau Beke)

Onderzoeksteam en rapportage

Sebastiaan Barlagen
Marco Meesters
Ayhan Akgul
Peter Schenk

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	Club en supporters	7
3.	Infrastructuur	13
4.	Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet	18
5.	Hoofdconclusies en aanbevelingen	25
	Bijlage 1: Verantwoording Audit	29

1. Inleiding

Van Auditteam Voetbalvandalisme naar Auditteam Voetbal en Veiligheid

In 2003 stelde het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties het landelijk Auditteam Voetbalvandalisme in om onderzoek te doen naar en advies te geven over voetbalgeweld. Het onderzoek richtte zich op de lokale 'voetbalvierhoek' bestaande uit; gemeente, politie, Openbaar Ministerie (OM) en de Betaald voetbalorganisatie (BVO). Het Auditteam Voetbalvandalisme deed vijf jaar lang actief onderzoek en sloot in 2008 af met het eindrapport: '*Doorzetten! De balans opgemaakt naar 5 jaar Auditteam*'.

Sinds eind april 2009 is het voorzitterschap van het Auditteam Voetbalvandalisme overgenomen door Annemarie Jorritsma en is de naam van het Auditteam gewijzigd in het Auditteam Voetbal en Veiligheid. De overige leden van het Auditteam zijn: Gerard Beelen, Henk Wooldrik, Gerrie Ruijs, Mirjam Salet en Peter van Zunderd. De Minister van Veiligheid en Justitie heeft in het (gewijzigde) Instellingsbesluit van 29 juni 2012 de taken van het Auditteam als volgt geformuleerd:

- Het doen van feitenonderzoek naar ingrijpende incidenten van voetbalgerelateerd geweld in Nederland.
- Het onderzoeken en analyseren van trends van (uitwassen van) gedrag van voetbalsupporters en het doen van aanbevelingen ter verbetering.
- Het opstellen van concrete adviezen en aanbevelingen door het uitvoeren van onderzoek (audits) over de aanpak van voetbalgeweld door clubs, gemeenten, politie, Openbaar Ministerie en KNVB.

De hoofddoelstelling van het nieuwe Auditteam – voor de voetbalseizoenen 2010-2011 en 2011-2012 – is om op grond van audits concreet advies en aanbevelingen te geven aan de lokale voetbalvierhoek over de aanpak van voetbalvandalisme en voetbalgeweld. Samen met de betrokken partijen wordt de (tussen)balans opgemaakt. Hierbij ligt de focus op de voortgang van de landelijke beleidsprioriteiten op lokaal niveau. Ook zal in kaart worden gebracht hoe de veiligheidsorganisatie en de fysieke infrastructuur zijn afgestemd op het profiel van de supporters en op het risiconiveau van de wedstrijden. Net als in het verleden zullen grootschalige incidenten rondom het voetbal – op eigen initiatief of indien daartoe wordt verzocht – ook in onderzoek worden genomen. De onderzoeken en audits worden uitgevoerd door een onderzoeksteam, bestaande uit onderzoekers en praktijkdeskundigen.

Werkwijze bij een audit

Door het onderzoeksteam wordt tweemaal een wedstrijdbezoek afgelegd, waarbij geobserveerd wordt aan de hand van een observatielijst. De wedstrijden worden zowel vanuit de 'clublijn' als vanuit de 'politielijn' bekeken. Daarnaast vinden per organisatie (groeps)interviews plaats met vertegenwoordigers van partijen uit de lokale vierhoek. Tot slot worden relevante documenten, zoals het veiligheidsconvenant, draaiboeken en uitdraaien van het VVS bestudeerd c.q. geanalyseerd. Het geheel mondt uit in een openbare rapportage.

Uitgangspunten omtrent veiligheid

Veiligheid is een essentiële factor voor het bestuur van een voetbalclub: sfeer en veiligheid zijn basisvoorwaarden. Sfeer en veiligheid helpen bij het aantrekken van supporters en sponsors. Zodra de veiligheid op een acceptabel niveau is gebracht, kunnen redelijke wensen van (fanatieke) supporters worden ingewilligd. De veiligheid bij voetbalwedstrijden wordt in onderlinge samenhang bepaald door supporters (aard en aantal), de veiligheidsorganisatie, de fysieke infrastructuur en veiligheidsmaatregelen. Voetbalveiligheid vergt dan ook samenspel in de vierhoek van gemeente, politie, OM en BVO.

Voor zover mogelijk worden ook (vertegenwoordigers van) de supporters in de afstemming met de BVO betrokken, doch zij bepalen niet (mede) het beleid.

2. Club en supporters

2.1 SC Cambuur Leeuwarden is opgericht in 1964 nadat de voetbalclub v.v. Leeuwarden failliet ging en noodgedwongen terugkeerde naar het amateurvoetbal. SC Cambuur speelt in de kleuren geel en blauw en de thuiswedstrijden worden gespeeld in het Cambuurstadion. Het stadion heeft een capaciteit van 9.561 toeschouwers. SC Cambuur wist tweemaal te promoveren naar de eredivisie, waar het in totaal vier jaar heeft gespeeld. Sinds de degradatie via de nacompetitie in 2000 komt SC Cambuur weer uit in de Eerste divisie.

2.2 De overgrote meerderheid van Cambuur-supporters zijn uitgesproken Leeuwarders. Nadrukkelijk niet Fries of Hollander maar 'echte' Leeuwarders. Tijdens de streekderby tegen FC Heerenveen wordt dit onder andere expliciet in een veelgehoorde leus: "*100% anti-Fries*". Ongeveer 800 tot 900 - van de gemiddeld 7000 - bezoekers van thuiswedstrijden komt uit de directe omgeving van Leeuwarden en met name de plaatsen ten noorden van de spoorlijn Leeuwarden - Harlingen. Leeuwarden is met circa 95.000 inwoners veruit de grootste stad in Friesland. Hierdoor heeft de stad te maken met de gebruikelijke groot-stedelijke problematiek rond onder meer drugsgebruik, armoede en sociaal-culturele tegenstellingen. De supporters van SC Cambuur Leeuwarden vormen een afspiegeling van de diversiteit binnen de stad.

Volgens verschillende respondenten vergt de aanhang van SC Cambuur altijd scherpste. Zelfs als alles rustig lijkt te zijn en er geen aanwijzingen zijn dat er onrust is onder supporters kan de sfeer snel omslaan. Eén van de respondenten geeft hierbij aan dat er sterke emoties leven bij de supporters van Cambuur. Van uitgesproken hoopvol en optimistisch tot grote teleurstelling en frustratie. Een andere respondent schrijft deze eigenschap toe aan de smeltkroes van sociaal soms sterk verschillende situaties die Cambuur samenbrengt. Illustratief voor de sterke emotionele band tussen supporters en club is de samenwerking tussen SC Cambuur en Infinitas Uitvaart & Zorg.¹

De betrokken veiligheidspartners geven dan ook aan zich bewust te zijn van het feit dat de relatieve rust van de afgelopen twee jaar in korte tijd kan omslaan.

2.3 De fanatieke supporters van SC Cambuur bestaan uit grofweg drie groepen. Een groep van circa 40 tot 50 supporters die behoren tot de zogenoemde oude harde kern. De leeftijd van deze supporters ligt overwegend tussen 25 tot 40 jaar. Onder hen zijn bekende ordeverstoorers waaronder een aantal 'leiders' en/of 'sleutelhooligans' die betrokken waren bij de ongeregeldeheden rond de wedstrijd tegen Roda JC in 2009 (zie paragraaf 2.8). Deze groep bevindt zich tijdens wedstrijden voornamelijk in vakken 12 en 13 van de Noordtribune.

---

¹ <http://www.cambuur.nl/cambuur-uitvaart>

De tweede groep bestaat uit circa 40 tot 50 jongere fanatieke supporters waarvan het merendeel in de leeftijdscategorie van 16 tot 25 jaar. Zij worden door de politie (nog) niet gezien als notoire ordeverstoorers maar wel als een risicogroep. Zij zijn vaker betrokken bij provocaties, misdragingen of ongeregelde heden en lijken zich te willen bewijzen ten opzichte van de oude harde kern. Deze groep zit tijdens wedstrijden hoofdzakelijk op de Zuidtribune. Tot slot is er nog een derde groep van circa 50 tot 80 jonge supporters die zich aangetrokken voelt tot de fanatieke supporters en oude harde kern. Het gaat hier vooral om de aantrekkingskracht van de hooligan subcultuur en de sociale dynamiek hieromheen. Deze groep bestaat vooral uit zogenoemde 'gelegenheidsordeverstoorers' (Auditteam Voetbal & Veiligheid, 2012). Er is een verhoogd risico dat deze supporters deel zullen nemen aan ongeregelde heden, mochten deze zich voordoen. Sinds seizoen 2010-2011 is deze groep tijdens wedstrijden vooral op de Noordtribune te vinden, naast de oude harde kern.

Tot slot is het belangrijk om te melden dat een aanzienlijk aantal jonge fanatieke supporters onder de 18 is. Dit zorgt voor specifieke uitdagingen in de informatieverzameling door de politie.

- 2.4 Er zijn twee clubs waarbij een langdurende en stevige vete bestaat tussen de supporters en de aanhang van Cambuur. Dit zijn Go Ahead Eagles en FC Zwolle. De wedstrijden van Cambuur tegen deze clubs worden dan ook stevast als hoog risico (categorie C) ingeschaald. Illustratief hiervoor is de uitspraak van een Zwolle supporter in het onderzoek dat het Auditteam in 2010 deed onder uitsupporters:

“Buscombi. Redelijk begrijpelijk. Er is een verleden tussen de beide clubs. Tevens is Leeuwarden geen veilige stad waar je als supporter van uit spelende club zo maar kunt rondlopen”.

- 2.5 SC Cambuur heeft één officiële supportersvereniging die tevens uitbater is van het clubhome 't Hertje, in het Cambuur stadion. Onder de naam 'De Kern van Cambuur' vertegenwoordigt de supportersvereniging de belangen van de achterban van Cambuur in verschillende overleggen met de club en gemeente. De Kern van Cambuur organiseert voorafgaande aan de wedstrijd verschillende activiteiten in de vorm van vlaggen, confettikanonnen et cetera. Deze middelen worden (kort) voor de wedstrijd aan een aantal aangewezen personen uitgereikt en direct na het gebruikt weer ingenomen om misbruik te voorkomen.

Recent manifesteert zich een nieuwe en onbekende supportersgroepering onder de naam 'Cambuur Culture'. Deze beweging bestaat uit circa 25 man en lijkt geïnspireerd door de zogenoemde Ultra's en de uitgangspunten van de beweging 'Tegen het moderne Voetbal'. Cambuur Culture manifesteert zich uitgesproken activistisch en schrijft ondermeer brieven naar de clubleiding waarin zij eisen stelt ten aanzien van clubbeleid. Betrokken veiligheidsprofessionals in Leeuwarden maken zich zorgen over de wijze waarop deze groepering zich manifesteert en de (mogelijke) gevolgen hiervan voor de veiligheidssituatie bij Cambuur.

Specifiek gaat het hierbij om:

- toenemende spanning in de verhouding tussen club en supporters maar ook tussen verschillende supportersgroepen;
- een verwijdering van partijen en een versterking van een wijzigerspectief.

Deze belangrijke contextuele risicofactoren vormen een randvoorwaardelijke voedingsbodem voor het ontstaan van collectief geweld. Wanneer er voldoende contextuele risicofactoren aanwezig zijn kan alleen een katalyserend incident of *trigger* genoeg zijn voor het ontstaan van collectief geweld door supporters. Dit geldt in het bijzonder voor de betrokkenheid van zogenoemde gelegenheidsordeverstoorders. Dit blijkt ook uit het onderzoek naar de bestorming van het Maasgebouw in Rotterdam en de onge-regeldheden rond de wedstrijd FC Utrecht – FC Twente (Auditteam 2012).

De politie betreedt het supportershome in principe niet tenzij er nadrukkelijke reden toe is. Daarentegen loopt de burgemeester van Leeuwarden wel af en toe binnen om even te zien hoe het er aan toegaat en om even met supporters te praten.

- 2.6 Volgens het Voetbal Volg Systeem (VVS) heeft SC Cambuur 50 landelijke en 2 lokale stadionverboden (peildatum 1 juni 2012). Dit zijn zowel civielrechtelijke stadionverboden die door de KNVB zijn opgelegd als strafrechtelijke stadionverboden die door de rechter zijn opgelegd. Hiernaast kent de gemeente Leeuwarden ook bestuursrechterlijke stadion omgevingsverboden. Hiervan is de laatste begin 2012 afgelopen. Hieronder is een overzicht weergegeven van het aantal stadionverboden van Cambuur over de afgelopen vier jaar.

Jaar	Aantal stadionverboden
1 juni 2009	33 landelijke en 1 lokaal
1 juni 2010	86 landelijke en 29 lokale
1 juni 2011	66 landelijke en 31 lokale
1 juni 2012	50 landelijke en 2 lokale

Dit overzicht laat duidelijk zien dat de ongeregelde heden rond de wedstrijd Cambuur - Roda JC op 3 juni 2009 en de hierdoor opgelegde stadionverboden grote invloed heeft gehad op het aantal stadionverboden bij Cambuur. In paragraaf 2.8 gaan wij uitgebreider in op dit incident. Als gevolg van deze gebeurtenissen is het aantal stadionverboden bij Cambuur tussen 2009 en 2010 meer dan verdrievoudigd. Volgens de betrokken veiligheidsprofessionals schommelde het aantal stadionverboden bij Cambuur historisch gezien rond de 50. De laatste cijfers laten zien dat het aantal stadionverboden bij Cambuur weer bijna op het niveau zit van voor het incident met Roda.

2.7 Een bloemlezing uit het Voetbal Volg Systeem (VVS) van de seizoenen 2010 en 2011 geeft het volgende beeld:

Op 9 mei 2010 vindt de na-competitie wedstrijd Cambuur – Go Ahead Eagles plaats. De wedstrijd is gekwalificeerd als een C wedstrijd. Hierdoor is op 9 mei in eerste instantie één peloton ME ingezet, bestaande uit circa 45 politieagenten. In aanloop naar de wedstrijd komen er berichten binnen dat Cambuur-supporters "*iets van plan zijn*". Hierdoor is er opgeschaald naar anderhalf peloton ME. Later wordt duidelijk dat Cambuur-supporters van plan zijn om de bussen met de Go Ahead Eagles supporters te bekogelen. Voor en tijdens de wedstrijd zijn de supporters van Cambuur rustig. Na de wedstrijd verzamelden de supporters van Cambuur Leeuwarden zich op de bekende kruisingen. De ME treedt op om de kruising vrij te maken van Cambuur-supporters. Bij deze acties van de ME worden in totaal 4 personen aangehouden. Door de overmacht van de politie (ME) staken de Cambuur-supporters hun acties en wanneer de bussen van Go Ahead vertrokken zijn, wordt het snel weer rustig rond het Cambuurstadion.

Cambuur – AGOVV op 27 augustus 2010. Voor de wedstrijd zijn er geen problemen. Tijdens de wedstrijd worden er door Cambuur-supporters vanuit vak 12/13 kwetsende teksten gezongen richting de keeper van AGOVV. Hiernaast wordt er vanuit het gastenvak vuurwerk gegooid naar de supporters van Cambuur. Dit roept agressie op bij de Cambuur aanhang en er ontstaat een scheldpartij. Daarnaast is een groepje Cambuur-supporters op de zuidtribune lastig. Zij worden aangesproken door stewards van Cambuur waarna de rust weer terugkeerde. Na de wedstrijd zijn er geen problemen.

Cambuur – Go Ahead Eagles op 20 maart 2011. Voor de wedstrijd komt er een groep Cambuur-supporters luidruchtig vanuit het centrum naar het stadion. Door de diverse politie-eenheden wordt deze groep in de gaten gehouden en op een later moment staande gehouden om de namen te noteren. Het blijkt dat de groep behoorlijk onder invloed is van alcohol en drugs. Het VVS meldt dat dit wordt doorgegeven aan Cambuur met het verzoek om deze supporters niet toe te laten in het stadion. Even later blijkt de betreffende groep supporters wel in het stadion te zitten. Tijdens de wedstrijd geldt een alcoholverbod. De politie constateert echter dat er wel bier wordt geschonken. Op verzoek van de politie wordt dit alsnog gestaakt. Even later, gedurende de wedstrijd, constateert de politie dat een supporter aan het dealen is. Er wordt waargenomen dat er een wit poeder wordt doorgegeven en direct wordt opgesnoven. Stewards van Cambuur halen de vermeende dealer uit het vak en hij wordt aan de politie overgedragen. Tijdens de autorit naar het politiebureau wordt de verdachte echter onwel en wordt hij naar het ziekenhuis gebracht. De verdachte heeft vermoedelijk een grote hoeveelheid cocaïne gesnoven waardoor hij een heftige epileptische aanval kreeg. Na afloop van de wedstrijd wordt door Cambuur een lokaal stadionverbod opgelegd. Bij het vertrek van de supportersbus van Go Ahead Eagles blijft het rustig.

Naast de bovengenoemde registraties van spanningen en incidenten rond SC Cambuur in het VVS is er een hele reeks registraties die een (zeer) positief beeld geven van het gedrag van de Cambuur-supporter. Hieruit blijkt dat wedstrijden rustig verlopen, de supporters van Cambuur zich goed gedragen en er geen noemenswaardige incidenten plaatsvinden. Hieronder enkele opvallende registraties ter illustratie:

Cambuur – Sparta op 12 november 2010. De supporters van Leeuwarden in het stadion gedragen zich vrij rustig. Buiten het stadion wordt een supporter aangetroffen die een stadion omgevingsverbod heeft. Hij wordt aangehouden en er wordt procesverbaal opgemaakt. Op de oosttribune blijken vervolgens 7 supporters te zitten in de outfit van de tegenpartij. Het blijken Leeuwarder Sparta-supporters te zijn. Dit levert geen problemen op met de Cambuur aanhang.

Cambuur – Veendam op 17 september 2010. De supporters van Cambuur hebben zich keurig gedragen tijdens dit duel.

Cambuur – FC Zwolle op 20 september 2011. De supporters van Cambuur gedragen zich zoals een supporter zich behoort te gedragen. Voor tijdens en na de wedstrijd zijn er geen bijzonderheden. Dit is vooral opmerkelijk omdat Zwolle één van de twee hoog risico (C categorie) wedstrijden is van SC Cambuur.

- 2.8 Op woensdag 3 juni 2009 wordt in Leeuwarden de beslissende wedstrijd gespeeld van de play-off wedstrijden in het kader van promotie/degradatie tussen SC Cambuur Leeuwarden en Roda JC. Direct na de wedstrijd, die door Roda JC na strafschoppen wordt gewonnen, ontstaan er vrijwel gelijktijdig zowel binnen als buiten het stadion ongeregelde heden tussen aanhangers van SC Cambuur Leeuwarden en de beveiligers en politie. Binnen het stadion probeert een groep van ongeveer vijftig SC Cambuur Leeuwarden-supporters het hek tussen de Noordtribune en het uitvak te bestormen. De beveiligers van de Noordtribune proberen dit uit alle macht te voorkomen. Na ongeveer vijftien minuten, waarbij de beveiligers worden geschopt, geslagen en bekogeld, verleent de ME bijstand in het stadion. Door middel van enkele charges met de lange wapenstok weet de politie de situatie onder controle te krijgen. Buiten het stadion wordt de ME ruim anderhalf uur op twee verschillende locaties belaagd door relschoppers die hen bestoken met straatstenen, vuurwerk en hekken. Na de inzet van traangas weet de politie de situatie ook buiten het stadion onder controle te krijgen. In totaal zijn vijftientig politiemensen en zeven beveiligers van de BVO gewond geraakt, variërend van blauwe plekken tot kneuzingen. De materiële schade voor de BVO en de gemeente is aanzienlijk. Bij de eerste rechtszittingen van daders zijn bedragen genoemd van € 25.000 – € 30.000. Uiteindelijk worden circa 70 relschoppers veroordeeld waarbij er diverse gevangenisstraffen en landelijke stadionverboden (voor meerdere jaren) zijn opgelegd. Een aantal relschoppers is tevens veroordeeld tot schadevergoeding aan de gemeente Leeuwarden.

Diverse respondenten geven aan dat veel supporters geschrokken zijn van dit incident en het stevige optreden van de politie en het OM. In de periode hierna is het veiligheidsregime aanzienlijk verscherpt en zijn veel notoire relschoppers buitengesloten. Deze gebeurtenissen zijn volgens diverse betrokkenen dan ook een kantelpunt geweest in de veiligheidssituatie rond Cambuur.

3. Infrastructuur

- 3.1 SC Cambuur is een volksclub gelegen in een volksbuurt. Aan de voorzijde van het stadion ligt het Cambuurplein. Dit plein bestaat uit een grote parkeerplaats met hier omheen verschillende winkels en woningen. In het stadion zitten twee supermarkten en diverse andere ondernemingen (zie onderstaande foto). De volkswijk bestaat uit kleine hofjes en is te bereiken via woonerven en steegjes. Door deze wijken lopen de aan- en afvoerwegen van en naar het Cambuurstadion. Dit heeft tot gevolg dat er rond voetbalwedstrijden veel vermenging is tussen supporters en omwonenden. Bij ongeregelde heden brengt dit extra risico's met zich mee en is de mogelijke schade aanzienlijk.

Figuur 1: Aanzicht Cambuurstadion

- 3.2 De wedstrijden van Cambuur Leeuwarden worden goed bezocht en trekken gemiddeld genomen ongeveer 7000 toeschouwers. Cambuur Leeuwarden heeft een trouwe supportersaanhang die in goede en slechte tijden achter de club blijft staan. Het aantal supporters dat meegaat naar uitwedstrijden varieert sterk. Bij het merendeel van de uitwedstrijden van SC Cambuur gaan niet meer dan 50 supporters mee (1 bus). Daarnaast is er ook een aantal wedstrijden waar 100 tot 350 supporters met de ploeg uit Leeuwarden meereizen, bijvoorbeeld de risicowedstrijd naar Go Ahead Eagles of de wedstrijd tegen Emmen.
- 3.3 Bezoekers uit de omliggende volkswijken komen veelal te voet of met de fiets naar het stadion. Een groot aantal supporters komt echter met de auto wat - vanwege de geringe parkeercapaciteit rond het stadion - de nodige parkeerproblemen oplevert. Vooral in de omliggende wijken ondervinden bewoners hier hinder van.

Aan de noordzijde, pal naast het stadion, bevindt zich een klein parkeerterrein voor speciale kaarthouders en daarnaast een parkeerterrein voor de supportersbussen van de bezoekende clubs. Wanneer een bezoekende club echter met meer dan 3 bussen komt (circa 150 supporters), dan moet de Coopmansstraat in zijn geheel worden afgesloten om voldoende parkeergelegenheid te creëren.

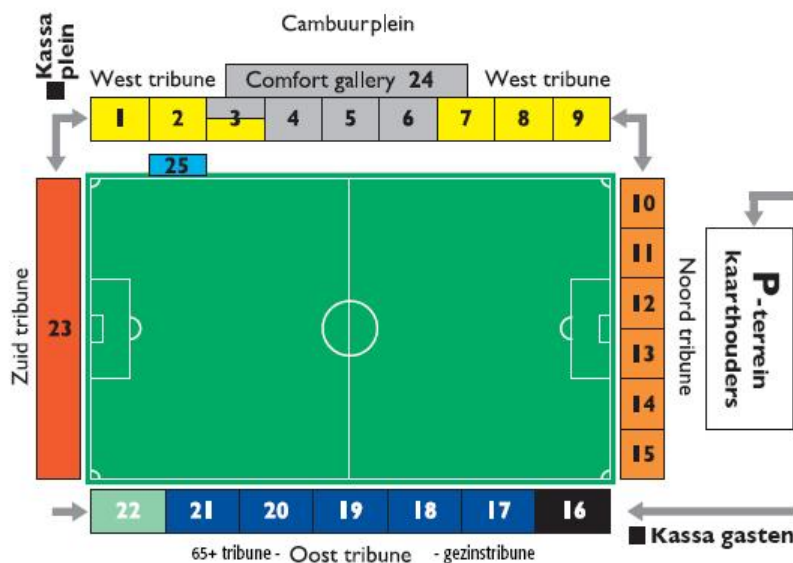

Figuur 2: ligging Cambuurstadion

- 3.4 Het stadion van Cambuur Leeuwarden is verdeeld in 4 tribunes en heeft een capaciteit van 9.561 bezoekers. Per tribune hebben de supporters eigen voorzieningen, waaronder toiletten en een kiosk. Hierdoor is het niet nodig dat supporters zich tijdens de wedstrijd door het stadion – van tribune naar tribune - verplaatsen.

Op de Oosttribune zitten hoofdzakelijk gezinnen, ouders in de leeftijd van 40 tot 50 jaar met kinderen en ouder publiek. Deze tribune heeft een capaciteit van 1.784 zitplaatsen en bevat tevens het gastenvak voor 400 uitsupporters. De Westtribune is de hoofdtribune en business lounge en heeft een capaciteit van 3.428 bezoekers. Vaak nemen genodigden en sponsors plaats op deze tribune. De Zuidtribune is een tribune waar de jonge aanwas van de harde kern zit. Deze tribune heeft een capaciteit van 1.502 supporters. Op de Noordtribune zit onder andere de oude harde kern van Cambuur. Deze tribune heeft een capaciteit van 2.447 zitplaatsen.

De verschillende supportersgroepen kunnen in het stadion niet bij elkaar komen. Het gastenvak is geheel afgeschermd van de rest van de supportersgroepen.

Figuur 3: stadion indeling

- 3.5 Er is een aantal cafés in Leeuwarden waar veel Cambuur-supporters komen rond wedstrijddagen. Zo bevindt zich aan de Insulindestraat, op circa 50 meter afstand van de hoofdingang van het stadion, het café 'Cambuurbar'. Dit café en bijbehorende terras trekt voor en na de wedstrijd veel Cambuur-supporters waaronder leden van de harde kern van Cambuur. Vanwege de ligging mogen supporters met een stadionverbod rond thuiswedstrijden niet in de 'Cambuurbar' verblijven. Naast de 'Cambuurbar' zijn er in en rond het centrum van Leeuwarden nog twee cafés die rond wedstrijden door fanatieke supporters worden bezocht. Hier verzamelen zich wel supporters met een stadionverbod. Dit zijn 'De kleine Leeuwarder' en 'Cafe Vertier'.
- 3.6 In 2011 heeft het Auditteam Voetbal en Veiligheid onderzoek gedaan onder uitsupporters en hun ervaringen tijdens uitwedstrijden van 'hun' club. Hiervoor is een enquête gehouden waar ruim 3.000 supporters aan deelnamen en zijn er ervaringen opgetekend van 29 uitwedstrijden door vijf supporter-rapporteurs. Uit de supportersenquête blijkt dat de ontvangst door de club in Leeuwarden en het comfort van het uitvak één van de laagste waarderingen in de Jupiler League ontvangt. De ontvangst door de politie in Leeuwarden wordt beter beoordeeld, maar ligt ook nog onder het gemiddelde.

Over het uitvak bij SC Cambuur schrijven de supporterrapporteurs het volgende:

“Het zicht in het uitvak is dramatisch. Dit jaar was er genoeg plaats in het uitvak, maar vorig jaar was het uitvak vol en toen zag ik alleen de rechterkant van het speelveld. Stoelen zijn er niet, maar dat hoeft ook niet zo van mij. Rampzalig. Er zijn twee kleine bouwtoiletten, de catering is een geïmproviseerd snackhokje waar je alleen een broodje hamburger en wat cola of koffie kunt krijgen”. Bron: rapporteur Go Ahead Eagles

“HEEL HEEL slecht. Het uitvak is verplaatst. Het oude was prima in orde met goed zicht. Nu zaten we in een gevangenis met dikke tralies en netten. Als het spel zich aan de andere kant van het veld bevond was het onmogelijk te zien wie de bal had, echt schandalig zo slecht.... Geen vaste WC's, ook niet voor de dames. Als dame moest je op een hele vieze DIXIE. Die was zo vies dat je als man daar nog niet in wil plassen.... echt mensonterend. Catering was wel prima in orde, nette kraam met voldoende keuze en voorraad”. Bron: rapporteur FC Zwolle

Hierbij dient wel te worden opgemerkt dat dit de mening is van de supporterrapporteurs van twee clubs waarmee de Cambuur aanhang ook een langdurende en stevige vete heeft.

In de periode tussen het uitsupportersonderzoek en deze audit heeft SC Cambuur de Dixie toiletten bij het uitvak vervangen door betere mobiele toiletvoorzieningen. Hiernaast is SC Cambuur zich bewust van de problemen met het uitvak en wil de club, in geval van promotie, het uitvak verbeteren. De huidige financiële situatie laat dergelijke investeringen echter niet toe.

- 3.7 De commandoruimte bij SC Cambuur bevindt zich op de Westtribune ter hoogte van vak 5. Vanuit hier is er goed zicht op de verschillende supportersgroepen in het stadion. Vanuit de commandoruimte houden de Veiligheidscoördinator (VC) van SC Cambuur en de Operationeel Commandant (OC) van de politie toezicht gedurende de wedstrijd. De coördinatie van het cameratoezicht is in handen van één politiefunctionaris en een vaste professionele beveiliging van Cambuur.

In totaal beschikt SC Cambuur over 8 digitale camera's van redelijke kwaliteit. De beelden worden opgeslagen op een harde schijf die bij elke wedstrijd wordt overschreven. Alleen als er aanleiding toe is worden opgeslagen beelden op DVD gebrand en bewaard door de politie. In het seizoen 2011-2012 zijn deze beelden niet één keer nodig geweest als bewijs om misdrijven van supporters in het stadion te sanctioneren.

Naast de 8 camera's van SC Cambuur heeft de politie Leeuwarden samen met de gemeente Leeuwarden – mede na aanleiding van de ongeregelde tussenspelletjes tussen SC Cambuur en Roda JC in 2009 – twee ME busjes uitgerust met camera's. De camera's zijn op afstand te besturen vanuit de commandoruimte in het stadion waar tevens de beelden te zien zijn. Hierdoor kan de politie gedurende wedstrijden van zowel SC Heerenveen als van SC Cambuur buiten het stadion toezicht te houden op het gedrag van supporters. Het Auditteam onderschrijft de meerwaarde van een dergelijk mobiel camerasysteem buiten het stadion.

In recente onderzoeken komt naar voren dat incidenten zich steeds meer buiten het stadion. Een mobiel camerasysteem in aanvulling op de vaste camera's binnen het stadion heeft in potentie een grote toegevoegde waarde. Dit vereist echter wel dat de kwaliteit van het vastgelegde beeldmateriaal – ook 's avonds en onder suboptimale weersomstandigheden – toereikend is om een verdachte te kunnen herkennen en identificeren. Dit is in Leeuwarden niet overtuigend het geval. In het donker – en in het bijzonder wanneer er ingezoomd wordt - neemt de beeldkwaliteit sterk af waardoor identificatie van verdachten (zeer) moeilijk wordt.

- 3.8 In juni 2009 heeft SC Cambuur aan de gemeente Leeuwarden plannen gepresenteerd voor de bouw van een nieuw stadion. Dit stadion zou circa 35 miljoen euro kosten en gebouwd worden achter de WTC Expo (de voormalige Frieslandhallen). Het voorgestelde stadion heeft een capaciteit van 12.000 toeschouwers, met de mogelijkheid tot uitbreiding naar 15.000 en naar 20.000 toeschouwers. Dit in het geval SC Cambuur promoveert van de Jupiler League naar de Eredivisie. Hierbij was destijds de wens uitgesproken dat het nieuwe stadion in 2013 in gebruik genomen kon worden.

Sinds de presentatie van deze plannen zijn er geen concrete stappen gezet ten aanzien van de bouw van een nieuw stadion. Hiernaast zijn tevens alle investeringen in het bestaande stadion beperkt tot het absolute minimum, in afwachting van een besluit over een nieuw stadion.

- 3.9 In het supportershome "'t Hertje" en in de zakenclub wordt (op bepaalde tijden) alcohol geschonken. In de business club wordt altijd alcoholhoudend bier geschonken, in het supportershome alleen vanaf één uur en tot een kwartier voor de wedstrijd, tijdens de rust en na afloop tot een uur na de wedstrijden. In de kiosken, die tijdens de wedstrijd gesloten zijn, wordt evenementenbier geschonken. In het supportershome wordt bij A en B wedstrijden alcohol geschonken. Bij een C wedstrijd geldt in alle openbare ruimten in het stadion een alcoholverbod evenals in het supportershome.

4. Voetbalveiligheid: samenwerking en inzet

- 4.1 De ketenpartners hebben een gezamenlijk convenant voor het seizoen 2011-2012 afgesloten. De voetbalpartners in Leeuwarden hebben hierbij een andere opzet gehanteerd dan de meeste andere BVO gemeenten. Normaliter wordt er een aparte veiligheidsverklaring afgegeven door de KNVB wanneer een BVO voldoet aan de gestelde veiligheidsvoorschriften. Daarnaast worden er lokale afspraken gemaakt tussen gemeente, politie, OM en BVO. Deze worden veelal vastgelegd in een zogenoemd veiligheids- voetbalconvenant. Dit convenant en een geldige veiligheidsverklaring worden vervolgens als voorwaarden gehanteerd in de vergunning van de gemeente. In Leeuwarden is er in overleg met de KNVB – vanuit efficiencyoverwegingen - voor gekozen om het convenant en de veiligheidsverklaring samen te voegen in één document. Hierbij maakt men gebruik van het facultatieve tweede deel van de veiligheidsverklaring om hierin de lokale afspraken vast te leggen. Dit lijkt geen significante voor- of nadelen te hebben en de voetbalvierhoek in Leeuwarden is tevreden over deze opzet.
- 4.2 Ten aanzien van de voetbalveiligheid rond SC Cambuur zijn er verschillende overleggen. Zo vindt er drie keer per jaar een voetbalvierhoek plaats. Eén aan het begin van het voetbalseizoen in september, één in de winterstop in januari en één tegen het eind van het seizoen voor de playoffs in april of mei. Hierbij zijn aanwezig de burgemeester, de voetbalofficier, de teamchef van de politie Leeuwarden en de directeur van SC Cambuur.
- Indien er aanleiding voor is wordt voetbalveiligheid geagendeerd in de lokale driehoek van Leeuwarden bestaande uit de burgemeester, de officier van justitie voor de gemeente Leeuwarden en de teamchef van de politie Leeuwarden. De driehoek van Leeuwarden komt elke 6 weken bijeen.
- Voorafgaand aan elke wedstrijd vindt een veiligheidsoverleg plaats. Hierbij zijn aanwezig: de veiligheidscoördinator van Cambuur (voorzitter), de voetbalcoördinator van de politie, de ambtenaar OOV van de gemeente, de leidinggevende van de ingehuurde beveiligers, de fancoach en de voorzitter van de kern van Cambuur. In sommige gevallen is ook de voetbalofficier en/of de parketsecretaris aanwezig.
- In het Veiligheidshuis Fryslân vindt een casusoverleg hooligans plaats (zie 4.10).
- 4.3 In de (regionale) beheersdriehoek, waaraan de burgemeester van Leeuwarden (als korpsbeheerder), de korpschef van de politie Fryslân en de hoofdofficier van justitie (HovJ) deelnemen, worden de regionale capaciteitsvraagstukken behandeld, waaronder die rond voetbalwedstrijden en regionale evenementen. Deze vraagstukken spelen vooral bij momenten waarop voetbalwedstrijden samenvallen met grootschalige evenementen. Hierbij valt voor Friesland te denken aan de elfstedentocht, de sneekweek, het skûtsjesilen, Koninginnedag en 5 mei.

Deze regionale capaciteitsvraagstukken zijn in Friesland duidelijk merkbaar omdat het politieteam dat de voetbalwedstrijden begeleidt ook de andere evenementen doet. Het gezamenlijk onderbrengen van evenementen- en voetbalveiligheid binnen één politie-eenheid is naar het oordeel van het Auditteam een 'best practice'. Enerzijds is de benodigde ervaring en expertise voor het begeleiden van voetbalwedstrijden en andere evenementen vergelijkbaar. Daarnaast sluit het aan bij het gegeven dat notoire reischoppers rond voetbalwedstrijden tevens een risicofactor zijn tijdens evenementen. Tot slot zorgt deze combinatie ervoor dat regionale capaciteitsknelpunten in een vroeg stadium zichtbaar worden en hier adequaat op kan worden geanticipeerd.

- 4.4 In april 2012 plaatst SC Cambuur zich samen met 7 andere clubs voor de 'playoffs' van de Jupiler League. Hiervan is de eerste wedstrijd van Cambuur uit tegen MVV op 1 mei om 20:00 uur. Deze wedstrijd is met 2-0 overtuigend gewonnen door Cambuur. De return zou vervolgens plaatsvinden op 5 mei om 21:30 in Leeuwarden. Op deze datum vindt in Leeuwarden tevens traditiegetrouw het bevrijdingsfestival plaats dat circa 120.000 bezoekers uit de gehele provincie trekt. Daarnaast blijkt eind april dat Feyenoord kans maakt op Champions League voetbal als zij de uitwedstrijd wint, tegen SC Heerenveen op zondag 6 mei om 14:30. Vanwege de het sportieve belang van deze wedstrijd zijn er te weinig kaartjes voor alle Feyenoord supporters die bij deze wedstrijd aanwezig willen zijn. Uit veiligheidsoverwegingen stelt de burgemeester van Heerenveen een noodverordening in. Hierin wordt bepaald dat Feyenoord supporters zonder toegangskaartje voor de wedstrijd niet welkom zijn in de gemeente Heerenveen van zaterdag 12:00 tot zondag 24:00. Op zaterdagavond 5 mei komen circa 80 Feyenoord supporters met de trein naar Leeuwarden, vermoedelijk nadat zij door de politie van Heerenveen weggestuurd zijn op het station. Later die avond moet de politie Leeuwarden nog in actie komen om een confrontatie tussen deze groep Feyenoord supporters en aanhang van SC Cambuur te voorkomen.

Deze ongelukkige samenloop van omstandigheden is (deels) door de gemeente Leeuwarden voorzien tijdens het opstellen van de competitieplanning voor het seizoen 2011-2012. In januari/februari 2012 constateerde de veiligheidspartners in Leeuwarden al dat de 'playoffs' een veiligheidsprobleem zouden opleveren. Zij heeft dit vervolgens kenbaar gemaakt bij de KNVB. Clubs, gemeenten en politiekorpsen kunnen om veiligheidsredenen bij de KNVB bezwaar maken tegen *drie* geplande reguliere competitiewedstrijden. Echter, in het huidige beleid van de KNVB is dit niet mogelijk voor promotie/degradatie wedstrijden. In goed overleg met de KNVB is vervolgens besloten om de wedstrijd tussen Cambuur – MVV niet om 21:30 te spelen maar om 18:45. De burgemeester van Leeuwarden heeft inmiddels het initiatief genomen om in samenspraak met de KNVB en andere BVO burgemeesters te komen tot structurele oplossingen voor deze problematiek.

- 4.5 Twee keer per jaar maken de partners in de voetbalvierhoek een risicoclassificatie voor het komende half jaar. Voor elke wedstrijd kan deze classificatie worden aangepast, bijvoorbeeld op basis van informatie uit CIV. Hier is geen formeel overlegmoment voor.

De classificatie wordt geaccordeerd door de voetbalvierhoek, dit kan schriftelijk of mondeling plaatsvinden.

Door gedragingen van de supporters (o.a. rellen Roda JC, zie 2.8) en door beperkingen van de infrastructuur werden tot en met het seizoen 2010-2011 alle wedstrijden als een B of een C wedstrijd ingeschat. Hierbij gaat het met name om de parkeervoorzieningen en de aanrijroute door Leeuwarden. Voor het seizoen 2012-2013 is de categorie A+ ingesteld. Dit zijn A wedstrijden waarbij nog wel een verplichte autocombi geldt. Deze categorie wordt vooralsnog alleen toegepast op de wedstrijden tegen Telstar, Almere City FC en Excelsior. Het gebruiken van de A categorie wordt door de partners nog als een brug te ver gezien.

- 4.6 De veiligheidsorganisatie van de club bestaat uit ingehuurde beveiligers, eigen stewards (circa 45), stagiaires van ROC de Friese Poort en SC Cambuur huurt circa 30 beveiligers (professionele stewards) in van het bedrijf All Above Security, waarmee ze een contract heeft tot en met het seizoen 2014-2015. Daarnaast zet SC Cambuur eigen stewards in, indien nodig aangevuld met stagiaires van ROC de Friese Poort. Cambuur heeft ongeveer 45 zelf opgeleide stewards. Het is een gemixte groep, jong en oud, man en vrouw. De eigen stewards worden vooral op de Zuid-, Oost en Westtribune ingezet. Op de Noordtribune staan de beveiligers van All Above Security.

De inzet van stewards is afhankelijk van het aantal bezoekers (verplicht volgens convenant, zie onderstaande tabel).

Aantal bezoekers	Minimaal aantal stewards
Tot 7000	48
7000 tot 8000	56
8000 tot 9000	64
9000 of meer	70

- 4.7 De inzet van de politie is afhankelijk van de risicocategorie. Onderstaande tabel geeft de inzet weer volgens het convenant.

A(+) categorie	B categorie	C categorie
1 groep Flex ME (8 agenten)	2 groepen Flex ME (16 agenten)	1 sectie Flex ME (3 groepen)
2 hondengeleiders	2 hondengeleiders	2 hondengeleiders
1 coördinator voetbal	1 coördinator voetbal	1 coördinator voetbal
1 operationeel commandant	1 operationeel commandant	1 operationeel commandant
1 algemeen commandant op afroep	1 algemeen commandant op afroep	1 algemeen commandant aanwezig
1 bedienaar video	1 bedienaar video	1 bedienaar video

De politie-inzet in de seizoenen 2009, 2010, 2011 en 2012 bedroeg:

Jaar (juni – juni)	Inzet thuis in uren	Inzet uit in uren	Totaal uren	Verandering in %
2009	nb	nb	7.061	100%
2010	4.528	344	4.872	-31%
2011	4.004	296	4.300	- 39,1%
2012	3.795	130 ²	3.925	-44,4%

- 4.8 De ongeregeldheden rond de wedstrijd Cambuur – Roda JC in juni 2009 en het hierop volgende onderzoek van het Auditteam Voetbal en Veiligheid (destijds nog Auditteam Voetbalvandalisme) wezen uit dat de politie Friesland onvoldoende snel kon worden opgeschaald van reguliere politie inzet (zogenoemde platte pet) naar ME. In september 2009 besluit de korpsleiding van de regiopolitie Fryslân om - ondanks financiële problemen - te investeren in modernisering van de Friese ME. Vervolgens wordt in februari 2010 besloten dat:

“alle voetbalwedstrijden van SC Cambuur en SC Heerenveen tijdens het seizoen 2010/2011 door Flex ME worden begeleid.”³

In tegenstelling tot reguliere ME waarvan de kleinste eenheid een sectie is van circa 25 agenten bestaat flex ME uit groepen van 8 agenten. Drie van deze groepen flex ME kunnen desgewenst worden samengevoegd tot een sectie. De flex ME is uitgerust met het reguliere ME tenue, de gele jas en de pet. De helm en het schild wordt in de auto gelaten, de lange lat wordt (in de meeste gevallen) aan de riem megedragen. De specifieke vaardigheden voor de flex ME in Friesland bestaan onder meer uit het optreden in kleine groepen, maar in het bijzonder uit de-escalierend optreden en het op- en afschalen van (handhavend) optreden. Tot slot is kenmerkend aan de werkwijze in Friesland dat de flex ME voorafgaand aan, tijdens en na de wedstrijd reguliere openbare orde taken verricht van zogenoemde platte pet agenten. Hierbij valt te denken aan parkeerverlast, jeugdoverlast, reguliere opvolging van meldingen en aangiftes uit de omgeving van het stadion, enzovoorts. Kortom; de basis politiezorg. Uiteraard werken de flex ME-ers hierbij in koppels en niet in groepsverband.

Hierbij is het belangrijk om op te merken dat deze werkwijze een belangrijke bijdrage heeft geleverd aan het terugdringen van de politie-inzet rond wedstrijden van Cambuur.

² Dit getal is niet representatief omdat een aantal uitwedstrijden nog niet zijn ingevoerd in het VVS.

³ Smeltekop (2011) Evaluatie flex ME Fryslan; Een onderzoek naar 1 jaar flexibele ME inzet in Fryslan – Deze publicatie is te vinden op het intranet van de politie Noord Nederland via de volgende link: <http://noord.politie.local/web/show?id=5715640>.

Dit concept van flex ME is naar het oordeel van het Auditteam een 'best practice' binnen de aanpak van voetbalveiligheid. Het is een waardevolle werkwijze voor politiekorpsen die behoefte hebben aan een meer flexibele en geleidelijke opschalingsstructuur rond voetbal- én evenementenveiligheid.

- 4.9 SC Cambuur maakt gebruik van fysieke toegangscontrole door stewards. Bij de ingangen van de tribunes worden toegangskaarten gecontroleerd en bezoekers steekproefsgewijs gefouilleerd. Op de Noordtribune vindt iedere wedstrijd 1-op-1 fouillering plaats. Op basis van de risico-inschatting in de voorbereiding op een wedstrijd kan ertoe worden besloten dat iedereen wordt gefouilleerd.
- 4.10 De hooligan-aanpak is in Leeuwarden sinds augustus 2009 belegd in het veiligheidshuis Fryslân, gevestigd in de Rechtbank Leeuwarden. In het veiligheidshuis wordt op casusniveau overlegd en afspraken gemaakt tussen professionals. Er is een apart casusoverleg voor Cambuur Leeuwarden en een voor Heerenveen. Daarnaast is er vier keer per jaar een geïntegreerd beleidsoverleg. Aan het casusoverleg Cambuur nemen deel:
- het OM;
  - het politie team Leeuwarden;
  - reclassering;
  - Verslavingszorg Noord-Nederland (VNN);
  - gemeente Leeuwarden,
  - fancoaches
  - Cambuur.

Desgewenst sluiten ook andere instellingen aan zoals de GGZ en Bureau Jeugdzorg Friesland.

Er worden drie categorieën overlastgevers geïdentificeerd, die op verschillende manieren worden aangepakt. De donkerrode groep, bestaande uit harde kern hooligans, worden met een repressieve aanpak aangepakt. De rode groep, die de meeste overlast veroorzaakt maar (nog) niet tot de harde kern behoort, wordt het meest intensief besproken in het casusoverleg. De oranje groep, de potentiële nieuwe aanwas, wordt alleen algemeen besproken, de primaire verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente. Voor elke casus wordt een plan van aanpak opgesteld en een regiehouder benoemd. Hierbij gaat het nadrukkelijk om een integrale aanpak van zowel justitiële aspecten als het hulpaanbod vanuit welzijn- en jongerenwerk. De regiehouder is vervolgens verantwoordelijk voor het volgen van de persoon en voor het delen van informatie en ontwikkelingen met de informatiemakelaar (van de politie). De werkwijze zorgt, volgens evaluatie eind 2010, voor een betere multidisciplinaire afstemming. Ook de respondenten in deze audit zijn tevreden over de samenwerking.

- 4.11 Medio 2010 heeft de gemeente Leeuwarden twee zogenaamde fancoaches aangesteld. Een oud-voetballer van Cambuur en een oud-bokser voor respectievelijk 8 uur en 20 uur per week. Deze fancoaches zijn actief betrokken bij individuele supporters om problemen te voorkomen en om recidive bij na een stadionverbod terugkerende supporters tegen te gaan. De fancoaches zitten tussen de supporters, gaan mee naar uitwedstrijden, bezoeken supporters thuis en begeleiden ze naar hulpverleningsinstanties als dat nodig blijkt (bijvoorbeeld schuldhulpverlening). De fancoaches nemen deel aan de casusoverleggen in het veiligheidshuis en aan het veiligheidsoverleg voorafgaand aan elke wedstrijd. Cambuur supporters zijn positief over de fancoaches vooral vanwege hun persoonlijke aanpak en betrokkenheid. Ze hebben gezegd 'oog voor de persoon achter de hooligan'. Dit levert veel 'goodwill' onder supporters op waardoor de fancoaches een belangrijke signalerende en verbindende schakel vormen tussen supporters en politie, justitie, gemeente en jongeren- en welzijnsorganisaties. Het Auditteam beschouwd de wijze waarop de fancoach in Leeuwarden wordt ingezet evenals de integrale aanpak van het casusoverleg in het Veiligheidshuis Fryslan als best-practice.

De financiering van de fancoaches door de gemeente Leeuwarden is recent verlengd tot en met het einde van 2012. Het is - vanwege beoogde bezuinigingen - nog onzeker of de fancoaches ook de rest van het komende voetbalseizoen ingezet kunnen worden.

- 4.12 Cambuur Leeuwarden heeft sinds het najaar van 2009 een commissie stadionverboden. In deze commissie zitten:

- De BVO SC Cambuur
- Politie Leeuwarden
- Kern van Cambuur
- Gemeente Leeuwarden
- Een onafhankelijke voorzitter

Supporters die van Cambuur Leeuwarden een lokaal stadionverbod krijgen opgelegd, kunnen hiertegen bezwaar maken bij de commissie. De commissie brengt een dringend advies uit aan de directie van Cambuur Leeuwarden. De directie van Cambuur neemt uiteindelijk zelfstandig de beslissing en kan bij zwaarwegende bezwaren afwijken van het advies van de commissie. Dit is nog niet voorgekomen, tot dusver zijn alle adviezen van de commissie stadionverboden volledig overgenomen.

- 4.13 Vanwege incidenten in het verleden is door steeds meer BVO gemeenten geëist dat supporters van Cambuur met een buscombi reizen. Vanuit de ambitie om naar meer vrijheid voor haar supporter te gaan, heeft SC Cambuur samen met supportersvereniging de Kern van Cambuur in de aanloop naar het seizoen 2011-2012 het zogenoemd 'uitreisreglement' vastgesteld. In dit uitreisreglement is vastgelegd dat supporters een uitkaart nodig hebben om uitwedstrijden te bezoeken. Een uitkaart is, net als de met de uitkaart gekochte toegangkaart, strikt persoonsgebonden. Op de uitkaart staan vermeld de naam, het nummer van het ID/bewijs en een foto van de supporter.

Om in aanmerking te komen voor een uitkaart mogen supporters geen stadionverbod (strafrechtelijk, landelijk of lokaal) of een stadion omgevingsverbod hebben, geen overtredingen van huisregels van KNVB, uitreisreglement of andere clubs op hun naam hebben, niet betrokken zijn geweest bij wanordelijkheden of nog een schadeverordening open hebben staan bij Cambuur.

De uitkaart is bedoeld om meer zekerheid te bieden aan de thuisspelende clubs over de bezoekende Cambuur supporters en zo vrij reizen vaker mogelijk te maken. Supporters kunnen de uitkaart aanvragen via de website. Uit een enquête onder supporters blijkt dat een belangrijk deel van de supporters (62%) de uitkaart een goed idee vindt. Een beperkt deel (16%) vindt invoering een slecht idee. Ook de groep die zich Cambuur Culture noemt streeft naar afschaffing (zie 2.5).

Er worden door een beperkt aantal supporters tevens acties georganiseerd om zich aan de uitkaartregeling te onttrekken. Zo hebben circa 90 supporters voor de eerste uitwedstrijd tegen FC Volendam op 12 augustus 2012 een boot gehuurd om af te reizen naar Volendam. Zij zijn door de politie tegengehouden in Volendam en in Amsterdam.

De eerste resultaten van de uitkaartregeling zijn veelbelovend. Er zijn inmiddels circa 500 uitkaarten uitgegeven aan Cambuur supporters. Hiervan is er nog geen weer ingenomen wegens overtreding van het uitreisreglement. Daarnaast is het aantal verplichte buscombi's voor Cambuur sterk teruggebracht ten opzichte van het aantal autocombi's. In het seizoen 2010-2011 waren dit nog 14 buscombi's ten opzichte van 3 autocombi's. In het seizoen 2011-2012 is dit geheel omgekeerd met slechts 3 buscombi's en 14 autocombi's.

5. Hoofdconclusies en aanbevelingen

- 5.1 De veiligheidssituatie rond SC Cambuur Leeuwarden is de afgelopen jaren aanzienlijk verbeterd. Het is al tijden rustig rond de club en het laatste grote incident dateert inmiddels van drie jaar geleden. Er zijn echter een tweetal factoren waardoor scherpste en alertheid door de veiligheidspartners noodzakelijk blijft. Ten eerste de grootstedelijke problematiek waarmee Leeuwarden en dus ook SC Cambuur te maken heeft. Ten tweede het feit dat er verschillende fanatieke supporters groepen zijn waarvan een deel zich nog wil bewijzen. De combinatie van deze twee factoren maakt dat de huidige prettige sfeer en het goede gedrag van supporters in relatief korte tijd kan veranderen en omslaan in spanningen en agressie.
- 5.2 Het Auditteam onderschrijft de zorg van de veiligheidsprofessionals in Leeuwarden over de wijze waarop de nieuwe supportersgroepering 'Cambuur Culture' zich manifesteert en de gevolgen hiervan voor de veiligheidssituatie bij Cambuur. Specifiek gaat het hierbij om:
- toenemende spanning in de verhouding tussen club en supporters maar ook tussen verschillende supportersgroepen;
  - een verwijdering van partijen en een versterking van een wijzigerspectief.

Deze belangrijke contextuele risicofactoren vormen een randvoorwaardelijke voedingsbodem voor het ontstaan van collectief geweld. Wanneer er voldoende contextuele risicofactoren aanwezig zijn kan alleen een katalyserend incident of *trigger* genoeg zijn voor het ontstaan van collectief geweld door supporters. Dit geldt in het bijzonder voor de betrokkenheid van zogenoemde gelegenheidsordeverstoorders. Dit blijkt ook uit het onderzoek naar de bestorming van het Maasgebouw in Rotterdam en de ongeregelde heden rond de wedstrijd FC Utrecht – FC Twente (Auditteam 2012).

- 5.3 De veiligheidspartners in Leeuwarden hebben een goed functionerende samenwerkingsstructuur opgezet, ze overleggen regelmatig en de onderlinge verhoudingen zijn goed. Daarnaast zijn zij zich bewust van de noodzaak tot scherpste en alertheid. Vooral op operationeel niveau weten de betrokkenen elkaar goed te vinden en worden gemakkelijk afspraken gemaakt. Het incident rond de playoff wedstrijd tegen Roda JC in 2009 lijkt een katalyserende werking te hebben gehad. Sindsdien is het veiligheidsregime aanzienlijk verscherpt en verbeterd.

- 5.3 De audit heeft een aantal praktijken getoond waarvan het Auditteam van mening is dat ze als 'best practice' kunnen worden aangeduid. Deze praktijken kunnen als voorbeeld dienen voor andere voetbalvierhoeken. Het gaat om:
- De wijze waarop invulling is gegeven aan het concept van flex ME, waardoor enerzijds snel ME ingezet kan worden indien dat nodig is en anderzijds de politie-inzet voor voetbalwedstrijden teruggedrongen kan worden (zie ook 4.8).
  - Het combineren van evenementenveiligheid en voetbalveiligheid in één politie-eenheid, waardoor de ervaring met en expertise over nootore ordeverstoorers optimaal ingezet kunnen worden en waardoor regionale capaciteitsknelpunten in vroegtijdig stadium inzichtelijk worden.
  - De inzet van fancoaches om probleemsupporters te helpen om hun leven op orde te krijgen, waardoor de kans op recidive wordt verminderd; en tot slot
  - Het casusoverleg vanuit het Veiligheidshuis Fryslân en de hieruit volgende integrale aanpak van zowel justitiële aspecten als hulpverlening vanuit welzijn- en jongerenwerk rond problematische supporters.
- 5.4 De eerste resultaten van de introductie van het uitreisreglement bij Cambuur en de bijbehorende uitkaart zijn veelbelovend. Het Auditteam heeft waardering voor de wijze waarop SC Cambuur en de supportersvereniging De Kern van Cambuur gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor de supporters die zij meenemen naar een uitwedstrijd. De eerste positieve resultaten laten een sterke toename zien van het aantal autocombi's ten opzichte van het aantal buscombi's. Van 3 autocombi's om 14 buscombi's in seizoen 2010-2011 naar 14 autocombi's om 3 buscombi's in 2011-2012. Dit laat zien dat veel BVO gemeenten vertrouwen hebben in deze regeling van Cambuur. Vanuit veiligheidsperspectief is het echter nog te vroeg om te spreken van een succes.
- 5.5 Tot slot concludeert het Auditteam een aantal beperkingen in de infrastructuur rond Cambuur. Deze zijn:
- De infrastructuur rond het stadion is vanuit het perspectief van veiligheid een knelpunt. De ligging midden in een woonwijk, met vele smalle straatjes, maakt het erg ingewikkeld en arbeidsintensief om supportersstromen te scheiden (van elkaar en van omwoners) en biedt, zoals het incident in 2009 laat zien, reischoppers veel mogelijkheden.
  - Het gebrek aan parkeerruimte voor supportersbussen van bezoekende clubs en de slechte staat van het uitvak zijn de belangrijkste zorgpunten in het stadion. Ook de kwaliteit van de beelden van de mobiele camerasystemen laat te wensen over. Het is wenselijk dat in deze punten geïnvesteerd wordt.

- Door een combinatie van gebrek aan financiële mogelijkheden om te investeren en de hoop/verwachting dat er binnenkort aan een nieuw stadion kan worden gebouwd maakt dat er de afgelopen periode nauwelijks is geïnvesteerd in het huidige stadion. Het is daarom wenselijk dat er enerzijds zo snel mogelijk duidelijkheid komt over de haalbaarheid van de plannen voor een nieuw stadion en de termijn waarop dat eventueel gerealiseerd kan worden, anderzijds dat er toch mogelijkheden worden gezocht om de benodigde investeringen te doen.

5.6 Het bovenstaande leidt tot de volgende aanbevelingen:

- Zoek naar een manier om de fancoaches te behouden. Zij vormen een belangrijke signalerende en verbindende schakel tussen (individuele) supporters en politie, justitie, gemeente en welzijns- en jongerenorganisaties. Hierdoor leveren zij een waardevolle bijdrage aan het structureel verminderen van (veiligheids) problemen in en rond het stadion (en daarbuiten).
- Behoud de huidige samenwerking en het casusoverleg in het veiligheidshuis, ook al is het aantal 'casussen' de laatste periode sterk afgenomen. Verruim desgewenst het interval waarop dit overleg plaatsvindt maar probeer de huidige samenwerking 'levend' te houden.
- Behoud het uitreisreglement en de uitkaart en voer dit consequent uit. Bovendien beveelt het Auditteam aan om daadkrachtig op te treden tegen supporters die zich aan het uitreisreglement willen onttrekken. Dit ondermijnt het vertrouwen in de uitkaart en dient voorkomen te worden.
- Blijf scherp op de contextuele risicofactoren voor collectief geweld. In het bijzonder: op verslechterende verhoudingen, het ontstaan van een wij- zijperspectief en ontwikkelingen onder activistische supportersgroepen en zogenoemde gelegenheidsordeverstoorders.
- Investeer in verbetering van de parkeerruimte voor supportersbussen en auto's. Door het verbeteren van de infrastructuur kunnen de veiligheidsrisico's rond de ontvangst van uitsupporters verder worden verminderd. Daarnaast kan hierdoor de overlast voor de omgeving worden beperkt en kan het aantal verplichte buscombi's voor bezoekende clubs verder worden teruggebracht.
- Treed – eventueel samen met andere BVO gemeenten – in overleg met de KNVB over het beleid ten aanzien van de planning van de playoffs. Bespreek hierbij de mogelijkheid om op basis van veiligheidsrisico's ten aanzien van playoffs ook een 'beperking' aan te kunnen geven.
- Verbeter het gastheerschap voor uitsupporters, met name het uitvak. Doe hiervoor inspiratie op bij clubs als FC Groningen en Heerenveen, die bezoekers ontvangen met een kop koffie en een broodje.

- Zorg voor snelle duidelijkheid over de haalbaarheid en termijn van een nieuw stadion, zodat investeringsplannen daarop ingericht kunnen worden.

Bijlage 1 - verantwoording Audit

Geïnterviewde personen

Ferd Crone (Gemeente)	Burgemeester Leeuwarden
Claire de Jong (Gemeente)	Ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid
Wander Koopmans (Gemeente)	Ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid
Gerald van den Belt (BVO)	Algemeen Directeur
Keimpe Vellinga (BVO)	Manager Stadion en Veiligheidszaken
Rene van Rijswijk	Fancoach
Max Daniel (Politie)	Plaatsvervangend Korpschef Politie Friesland
Sylvia te Wierik (Politie)	Teamchef Leeuwarden Politie Friesland
Eddy Tuinier (Politie)	Voetbalcoördinator

Geraadpleegde documenten

- Veiligheidsverklaring SC Cambuur 2012-2013
- Convenant Gegevensuitwisseling Samenwerkingsverband Veiligheid in en rond het Cambuurstadion Leeuwarden
- Draaiboek SC Cambuur – Go Ahead Eagles
- Draaiboek SC Cambuur – Volendam
- Algemeen draaiboek Cambuur
- Voetbalverordening Gemeente Leeuwarden
- Scenario's Cambuur; Multidisciplinaire uitwerking scenario's Cambuur
- Ontruimingsplan Cambuur stadion
- Brief Gemeente Leeuwarden aan Voorzieningsrechter, 2 december 2009
- In Fryslan staat een huis; Evaluatie Veiligheidshuis Fryslan 2008 – 2010
- Ongeregelde heden rond de wedstrijd SC Cambuur Leeuwarden en Roda JC op 3 juni 2009 (Auditteam Voetbalvandalisme)
- Daderanalyse; Een onderzoek naar de verdachten van de ongeregelde heden rond de wedstrijd SC Cambuur Leeuwarden – Roda JC op 3 juni 2009 (IVA)
- VoetbalVolgSysteem (VVS): uitsluitingen, thuisgedrag en uitgedrag
- Uitreisreglement SC Cambuur seizoen 2011-2012, vastgesteld op 12 april 2011
- Uitkomsten enquête Cambuur supporters
- Tussen ratio en intuïtie; Onderzoek naar de ongeregelde heden tijdens en na de wedstrijd FC Utrecht – FC Twente op 4 december 2011
- Relminuten bij het Maasgebouw; Een onderzoek naar aanleiding van ongeregelde heden bij het Maasgebouw op 17 september 2011
- Smeltekop (2011) Evaluatie flex ME Fryslan; Een onderzoek naar 1 jaar flexibele ME inzet in Fryslan – Deze publicatie is te vinden op het intranet van de politie Noord Nederland via de volgende link:
<http://noord.politie.local/web/show?id=5715640>

Observaties en activiteiten

Wedstrijdbezoek SC Cambuur – Go Ahead Eagles (22 januari 2012)
met als aandachtspunten:

- Wedstrijdvoorbepreking met de scheidsrechter
- Briefing stewards
- Commandoruimte
- Vak harde kern
- Bezoekersvak
- Fouillering supporters
- Supportershome
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

Wedstrijdbezoek SC Cambuur – Volendam (2 maart 2012)
met als aandachtspunten:

- Briefing politie
- Commandoruimte
- Vak harde kern
- Bezoekersvak
- Fouillering supporters
- Aankomst en vertrek bezoekende supporters

